

- studieresa till Ungern

rustning, skulle aldrig godkännas i Sverige. Hoppas att detta åtgärdas med det snaraste. I syntetfiberdelen av fabriken var miljön något bättre.

Först öppnas de grova hampadockorna och hampafibrerna matas buntvis in i en kam- och sträckmaskin i förberedningssalen. I dessa maskiner finhäcklas fibrerna och dess längd minskas till spinnbarhet genom sträckning (sönderdragning av fibrerna). Resultatet blir grova spinnband som sedan går vidare till bandmaskiner.

I spinneriet körs de grova spinnbanden in i bandmaskiner, som ytterligare fördelar fibrerna i allt tunnare band. När banden har den dimension, som önskas för en viss garnkvalité, så tas de upp i en behållare, en s.k. spinnkanna, i ett uppkranat spinnband.

På spinnmaskinernas baksida ställs spinnkannorna med sina till synes ändlösa fiberband. Banden träs in i spinnmaskinen, en för varje spindel (spinnanordning) och så startas spinnningen. Det färdigspunna garnet spolas automatiskt upp på pappersspolar (bobiner) med cirka 4 kg garn på var. Färdiga garnspolar lastas på pallar för fortsatt produktion eller för leverans.

Innan vi lämnar denna fabrik får vi även se syntetspinneriet och tillverkning av tågvirke av syntetfibrer. Även enklare snören av hampa produceras. Vi ges även tillfälle att besöka fabriken för inköp av garn, tyger, snören, rep och färdigprodukter.

Studieresan till Ungern erbjöd både positiva och negativa upplevelser. Arbetsförhållandena är på sina håll mycket tuffa.

Vi hinner med ytterligare två företagsbesök i Ungern innan det är dags för hemfärd. Först besöker vi ett väveri, som väver grova tyger för tält, segel, kapell och liknande. I en syverkstad intill väveriet tillverkas färdiga kapell till bl.a. lastbilar. Det vanligaste materialet är olika former av syntetfibrer, men även grov bomullsduk vävs liksom emellanåt grov hampaväv.

Hungarian Hemp är ett företag alldeles intill gränsen till Rumänien. Här sker viss beredning av hampafibrer och tillverkning av tågvirkesprodukter, liksom fabriken i Szeged, men till synes lite modernare. Vi får inte besöka fabriken, men får en kort beskrivning av verksamheten.

Resan hem går genom Slovakien, där vi gör ett besök hos Timms Repslageri, ett norskt företag som flyttat all sin produktion hit från Norge. Man berättar att arbetskraftskostnaden är lägre än 10 % av vad den är i Norge. Företaget är välskött, fabriken modern och driften rationell. Tillverkningen sker i 5-skift. Skillnaderna mot förhållandena i grannlandet Ungern är som dag och natt. Besöket är extra intressant, eftersom en del av de maskiner som fanns hos Carlmarks i Älvängen, före deras konkurs, nu finns här.

Dessutom att se produkter, märkta med namn på stora svenska företag, och avsedda för svenska marknaden är spännande.

Jag vill passa på att rikta ett stort tack till alla deltagare, våra chaufförer från Surte Buss samt vår duktige och eminente reseledare, tolk och allt i alla Michael Gabris, men också till Västra Götalandsregionens Kulturnämnd för bidrag till skapande av ett internationellt nätverk - I Ostindiefararens kölvatten - (utan hampan från Ungern hade det nog inte blivit någon Kinareisa av, åtminstone inte under en rigg med riktiga hamparep) samt stiftelsen Sparbanken Väst för bidrag till utbildning på annan ort!

Sammanfattningsvis kan sägas att resan var mycket intressant, med både positiv och negativ information, väldigt lärorik och att alla fått ett nytt härligt nätverk i hampans tecken.

Börje Johansson
museichef

Gåva från Halden

Vår ambassadör i Halden, Norge, Olov Matthiessen, 89 år, är en av våra största supportere, som tidigare har givit oss en del material angående repslagning och som har följt vårt arbete sedan vi började vår verksamhet.

Vi har varit på studiebesök på Fredrikstens Fästning i Halden, där vi studerade och gick igenom repslagarutrustning och redskap från tidigt 1900-tal och även träffade representanter från Haldens Historiska Samlingar, Kari och Svein Norheim.

Vi diskuterade och talade om hur värdefull och unik utrustningen var.

Utrustningen kom från Kristian Norlemars Repslagarbana som låg nedanför fästningen.

Olov Matthiessen är en ivrig föreläsare för att materialet skall tas tillvara och kunna visas för allmänheten på Fredrikstens Fästning. Hans dröm är att detta skall ske och om det är möjligt skall vi försöka förverkliga drömmen.

Vi kommer att av Olov Matthiessen få en egenhändigt tillverkad modell av ett beting, gammalt träredskap, som man kan slå mindre rep på. Denna gåva kommer vi med glädje mottaga under året.

Kurt Flodin

**Studieförbundet
med många möjligheter.**

Ale, Folkets Hus, Noltorget 10, 449 42 Nol, tel. 0303-74 23 30
Kungälv, tel. 0303-161 55

Sydvästra Götaland